

Hizkuntzen Didaktikako Ikuspegi Berriak (minorra) V:0.3

Irakaslea: Juan Abasolo

Invalid Date

Edukien taula

Aurretikoak	4
Gaiak eta denboralizazio proposamena	4
Mintegietan	5
Kontaktua, tutoretzak eta abar	5
Lehenengo egunekoak	6
Glosategia	6
1 Hizkuntzen Ikaskuntza Irakaskuntza eta Ebaluaziorako Europako Erreferentzia Markoa eta <i>Hizkuntzen Portfolio Europarra</i>	8
1.1 Hizkuntza politikaren garrantzia Europako testuinguruan	8
1.1.1 Kohesioa, hazkundera eta enplegua atalean (3.)	9
1.1.2 Oinarri juridikoa:	9
1.1.3 Helburuak	9
1.1.4 Emaitzak	10
1.2 Europako Erreferentzia Marko Bateratua	10
1.2.1 EEMBren helburuak	10
1.2.2 Hizkuntza mailak	11
1.3 C2	12
1.4 C1	12
1.5 B2	12
1.6 B1	12
1.7 A2	13
1.8 A1	13
1.8.1 Baliabideen gaineko hausnarketa	13
1.8.2 Hizkuntzen Portfolio Europarra	13
1.9 Zereginak	15
2 Hezkuntzaren lau zutabeak eta gaitasun giltzarriak hizkuntzen didaktikan	16
2.1 Hasteko...	16
2.1.1 Gure munduaz	17
2.1.2 Historiaz	18
2.1.3 Konpetentziaren definizio batzuk:	18
2.2 Communicative competence... eta familia	20
2.2.1 Ideiaren garapenez...	21

2.2.2	Hizkuntza-komunikaziorako definizioetatik	24
2.2.3	Hizkuntza-komunikaziorako gaitasunaren dimentsioen osagaiak/azpigaitasunak	25
3	Euskal Hezkuntza Sistemako Eleaniztasuna: Diglosiatik Elebitasunera; eta handik Eleaniztasunera	31
3.1	Sarrera	31
3.1.1	Landuko diren zenbait puntu	32
4	Eskolan hizkuntzen tratamendua: Ikastetxeko Hizkuntza Proiektua eta Hizkuntza Indartzeko Programako Irakaslea (HIPI)	35
4.1	Sarrera	35
4.2	Egitura	35
7	Ahozko aurkezpena	39
	Zer egin behar da lanean?	39
	Gaiak	40
	Hezkuntzaren lau pilareetatik (Delors txostenetik) oinarrizko konpetentzietara .	40
	Euskal Herriko Hezkuntza sisteman, elebitasunetik eleaniztasunera	41
	Hizkuntzen kudeatzea eskolan	41
	Hizkuntzen trataera bateratua	42
	CLIL/HEBI/AICLE	42
	Erreferentziak	48

Aurretikoak

Ikasturte honetarako apunteak eguneratzen ari naiz; beraz, izan kontuan aldaketak egin ditza-kegula apunteotan ikastaroan zehar.

Informazio legal, ofizial eta abar: [Fakultateko webgunean](#).

Gaiak eta denboralizazio proposamena

Grebak, interesak, premiak eta abar tarteko, ikusteko dago ea zenbatean segitzen diogun hurrengo astez asteko proposamenari:

1. Ikasgaiaren sarrera, taldeak eta legee begiratu *.
2. Hizkuntzetarako Europako Erreferentzia Esparru Bateratua eta Hizkuntzen Portfolio Europarra
3. Hezkuntzaren lau zutabeak eta gaitasun gakoak hizkuntzen didaktikan
4. Euskal hezkuntza sistemako eleaniztasuna: Diglosiatik elebitasunera eta handik eleaniztasunera
5. Eskolan hizkuntzen tratamendua: Ikastetxeko Hizkuntza Proiektua eta Hizkuntza Indartzeko Programako Irakaslea (HIPI)
6. Hizkuntzen Trataera Bateratua (HTB)
7. HEBI/CLIL metodologia
Aste honetan 1. mintegia gehitu
8. **Ebaluazioa** “role playing” motzaren bidez
9. IKTren hizkuntza dimentsioa: Euskararen rola eta mundu digitala
10. IKTen inguruko zenbait tresna
11. Erroreak-eta.
Aste honetan 2. mintegia gehitu
12. Gaur egungo orientazio metodologikoak hizkuntzaren komunikazio gaitasuna lantzeko: proiektuak, atazak eta sekuentzia didaktikoak
13. Hizkuntzak irakasteen ebaluazioa
14. **Ebaluazioa** (idatzia) / Ikastaroaren berrikusketa eta amaiera

Mintegietan

1. Zailtasunak hizkuntzaren irakaskuntzan
2. IKTen integrazioa gelan

Kontaktua, tutoretzak eta abar

Emaila `juan [dot] abasolo [at] ehu [dot] eus`

Telegram @JuanAbasolo

Bulegoa 3S40B

Telefonia (+34) 94 601 **7567**

Tutoretzak <http://labur.eus/JAbasolo-tutoretzak>

Lehenengo egunekoak

Baliabideak: (Eusko Jaurlaritza (Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila), 2016; Eusko Jaurlaritzaren legebiltzarra, 2015; Hezkuntza Saila, 2023a, 2023b; Oihartzabal, 2000)

1. [Hemen](#) egin behar dira taldeak
2. Hurrengo talde ariketa:

Ariketa

Irakasleak pasatuko dizun dokumentu batean islatu behar duzu zelan definitzen den eta ze toki duten azken legeetan komunikazioak eta hizkuntzak. Ondoren zein alde dagoen legeon artean laburbildu behar duzue.

Amaitzeko, alde horren interpretazio laburra idatzi beharko du taldekide bakoitzak.

Egin beharrekoaren deskribapen laburra

Dagoeneko sailkatzen eta hasi zaretenez, orain irudikatu behar duzue nola jarraituko lukeen zuen lanak, txosten itxura erabat hartuta (denek edo guztiok hori egin duzue).

Testua idatzi behar duzue pasatu zaizuen dokumentuaren hasieran.

Izenburua: Hizkuntza eta Komunikazioa curriculum dekretu berrian

Testua: Txosten (hipotetiko) baterako aurkezpena.

Nork idatzia: Hizkuntzak eta komunikazioak curriculum berrian zer toki hartzen duen aztertzeko clastroan erabakitako irakasle taldeak

Nork irakurtzeko: Clastro osoak, irakasle bakoitzak txostena nola erabili erabakitzeko.

Zertarako ari zareten idazten: Zuen clastrokideak informatzeko zer duten eskuartean eta zer aurkituko duten hor.

Glosategia

Helburuak funtsezko konpetentziak eskuratuta ikasleek etaparen amaierarako helduta beharko lituzketen lorpenak.

Irteera-profila oinarritzko hezkuntza amaitzerako ikasle guztiek konpetentzietan helduta behar duten maila, aukera emango diona bizitza-proiektua arrakastaz garatzeko eta bizitzan zehar funtsezko konpetentziak garatzen jarraitzeko

Funtsezko konpetentziak ikasleek arrakastaz aurrera egin ahal izateko eta bizitzan zehar erronka eta desafio nagusiei aurre egin ahal izateko ezinbestekotzat jotzen diren jardunak. Pertsona guztiek beren errealizazio eta garapenerako behar dituztenak dira, bai eta herritartasun aktiboa, gizarte-inklusioa eta enplegua sustatzeko behar direnak ere.

Konpetentzia espezifikak arlo eta ikasgai bakoitzeko oinarritzko jakintza beharrezkoa den jardueretan edo egoeretan ikasleek baliatzen jakin behar duten neurriak. Konpetentzia espezifikak alde batetik funtsezko konpetentziak eta bestetik ikasgaietako oinarritzko jakintzak eta ebaluazio-irizpideak lotzeko eta zehazteko elementuak dira.

Ebaluazio-irizpideak arlo edo ikasgai bakoitzaren konpetentzia espezifikoetan aipatutako jardueretan edo egoeretan ikasleek ikaskuntza-prozesuaren une jakin batean iritsi beharko lituzketen jardun-mailak adierazten dituzten erreferenteak.

Oinarritzko jakintza arlo, ikasgai edo eremuetako berezko ezagutza, trebetasun eta jarrerak, edonork sakontasunez ezagutu, artikulatu eta mobilizatu behar dituenak konpetentzia espezifikoetan definitutako gaitasunekin batera, problemak konpontzeko edo egoera jakin batzuetan erronkei aurre egiteko. Curriculum-proposamen honetan, konpetentzia espezifikak eskuratzeko eta garatzeko egiten duten ekarpenarengatik hautatzen dira oinarritzko jakintza horiek, nahiz eta diziplina-logikak eduki horiek hobeto antolatzen eta aurkezten laguntzen duen

Ebaluazio hezitzailea irakasteko eta ikasteko prozesua ebaluatzeko modalitate bat da, izaera erregulatzaila duena, eta ikasleen zailtasunak eta aurrerapenak hautematea du xede, prozesu didaktikoa ikasleen beharretara egokitzeko.

Eremua curriculumaren antolaketa globalizatua eta diziplinartekoa, zenbait diziplina elkarren artean erlazionatzen dituenak, eta ikasgaien edo arloen atalen batura baino gehiago dena. Eremuak bertan sartutako arloei edo ikasgaiei dagozkien konpetentzia espezifikak, ebaluazio-irizpideak eta oinarritzko jakintza biltzen ditu.

Ikas-egoerak ikasleei funtsezko konpetentziekin eta konpetentzia espezifikoekin lotutako jarduerak garatzea eskatzen dieten egoerak eta jarduerak, konpetentzia horiek eskuratzen eta garatzen laguntzen dutenak. Ikas-egoeretatik abiatuta egindako lanak aukera ematen du konpetentzien araberako ikaskuntzaren ikuspegiaren oinarrian dauden jakintza eta gaitasunak uztartzen dituzten egoeratan oinarrituta egituratzeko ikasturte-programazioa edozein maila, arlo, ikasgai edo eremutan.

Ikaskuntzarako diseinu unibertsala (IDU) curriculumak garatzeko printzipioak dira, ikasle guztiei hezkuntzarako sarbidean aukera-berdintasuna ematen dietenak, eta haien helburua benetako inklusio eta parte-hartzea lortzea da, ikasle guztientzat ikaskuntzarako oztopoak minimizatuz eta ikasteko aukerak maximizatuz.

1 Hizkuntzen Ikaskuntza Irakaskuntza eta Ebaluaziorako Europako Erreferentzia Markoa eta *Hizkuntzen Portfolio Europarra*

Baliabideak: (Alario Trigueros et al., 2004; Davis et al., 2004; Europako Kontseilua, 2005b, 2020) *

Saio honetan, Europako hizkuntza politikaren oinarriak aztertzen dira. Ikasleek hizkuntza mailak eta hizkuntza portfolioa ulertzeko tresnak hartuko dituzte, eta beraien hizkuntza ibilbidea aztertzeke aukera izango dute.

Bereziki, saiatu behar dugu ulertzen zer ari garen esaten *A1*, *B2* edo *C1* esaten dugunean. Jakin badakigu ez dena berdin hogeita bi urteko irakaslegai baten komunikazio bidea eta ikasle izango dituen HH 4ko edo LH 2koaren komunikazio bidea. Baina hizkuntzaz eta hizkuntz komunikazioaz ari garenez, geure burua ezagututa, ikasleak ezagutzen saiatuko gara.

- Sarrera Hizkuntza politikaren garrantzia Europako testuinguruan
- HIEEEM-ren Historia: Nola sortu zen, zein helburu dituen eta nola erabil daitekeen
- Hizkuntza mailak
- Baliabideen gaineko hausnarketa

1.1 Hizkuntza politikaren garrantzia Europako testuinguruan

Hemengo informazioaren oinarria Europar Batasuneko zenbait dokumentu ofizial da. Horrek ikasleari lagundu behar dio jakiten zer esaten den Europan, ez pentsatzen hemen deskribatzen den prosazko errealitatea errealitatearen deskripzioa denik.

Dokumentuak: (Europako Kontseilua, 2005a, 2005b, 2022; Europako Parlamentua, 2023)

1.1.1 Kohesioa, hazkundera eta enplegua atalean (3.)¹

Kultura, hezkuntza eta kirola (3.6.)

Europar batasuneko hizkuntz politika (3.6.6.)

1.1.2 Oinarri juridikoa:

EBaren oinarria: *Aniztasunean Batuta*.

Maastrichteko Ituna

Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatu

«la acción de la Unión se encaminará a desarrollar la dimensión europea en la enseñanza, **especialmente a través del aprendizaje y de la difusión de las lenguas de los Estados miembros**»

Hizkuntz aniztasuna oinarritzko balioa

Europar Batasunaren Oinarritzko Eskubideen Gutuna

Europar Batasuneko Oinarritzko Eskubideen Gutunak debekatu egiten du hizkuntzagatiko diskriminazioa (21. artikulua), eta hizkuntza-aniztasuna errespetatzeko betebeharra ezartzen dio Batasunari (22. artikulua).

1.1.3 Helburuak

La política lingüística de la Unión se basa en el respeto de la diversidad lingüística de todos los Estados miembros y en la creación de un diálogo intercultural en toda la Unión. Con el fin de poner en práctica el respeto mutuo, la Unión promueve la enseñanza y el aprendizaje de **lenguas extranjeras** y la **movilidad de los ciudadanos** a través de programas dedicados a la educación y la formación profesional. Se considera que el conocimiento de lenguas extranjeras es una de las capacidades básicas que ha de poseer todo ciudadano de la Unión para aumentar sus oportunidades de formación y de **empleo**. En su contribución a la Cumbre sobre los derechos sociales celebrada el 17 de noviembre de 2017 en Gotemburgo (Suecia), la Comisión expuso la idea de un «Espacio Europeo de Educación» en el que, para 2025, **«hablar dos idiomas, además de su lengua materna, sea lo normal»** (véase la [Comunicación](#)). La Unión colabora, asimismo, con los Estados miembros en la protección de las minorías sobre la base de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias del Consejo de Europa

¹https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/es/FTU_3.6.6.pdf

1.1.4 Emaizak

A. Hizkuntza-politikaren bilakaera eta hizkuntzen arloko ikerketari laguntzea

1. Hizkuntzak ikasteko laguntza
2. Hizkuntza-gaitasunari buruzko datuen alderaketa

2005ean, Batzordeak hizkuntza-gaitasunaren Europako adierazleari buruzko komunikazio bat argitaratu zuen, estatu kide bakoitzeko hizkuntza-gaitasun orokorrak neurtzeko tresna bat². Batasunak, halaber, Europako Kontseiluaren Hizkuntzen Europako Erreferentzia Esparru Bateratuaren³ erabilera sustatzen du: ikaskuntza, irakaskuntza, ebaluazioa. Tresna hori «hizkuntza-programak, ikasketa-planetarako jarraibideak, irakaskuntza- eta ikaskuntza-materialak eta atzerriko hizkuntzetako gaitasunak ebaluatzeko ahalik eta oinarri gardenena, koherentea eta osatua emateko» diseinatu zen. Gaur egun, oso zabaldua dago Europan eta beste kontinente batzuetan.

1.2 Europako Erreferentzia Marko Bateratua

Nola sortu zen, zein helburu dituen eta nola erabil daitekeen

i Izen asko, itzulpen ugari, nahaste iturri

Hizkuntzetarako Europako Erreferentzia Esparru Bateratua, Hizkuntzen Europako Erreferentzi Marko Bateratua, Hizkuntzen Europako Erreferentzia-Esparru Bateratua, Hizkuntzetarako erreferentzia-esparru komuna, Hizkuntzetarako Europako Marko Komuna, **Europako Erreferentzia Marko Bateratua**, Hizkuntzetarako Erreferentzia Sistema Europarra

1.2.1 EEMBren helburuak

- elkarlana sustatzea eta erraztea herrialdeetako hezkuntza-erakundeen artean;
- elkarren hizkuntza-egiaztagiriak onartzeko oinarri sendoa ematea; |

²Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo y al Consejo - El indicador europeo de competencia lingüística. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=CELEX%3A52005DC0356>

³Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/home/-/asset_publisher/FfMails48Xwv/content/alte-guidelines-for-the-development-of-language-for-specific-purposes-tests?_101_INSTANCE_FfMails48Xwv_viewMode=view/

- ikasle, irakasle, ikastaroen diseinatzaile, erakunde aztertzaile eta hezkuntza-arloko administrariei beren ahaleginak kokatzen eta koordinatzen laguntzea.

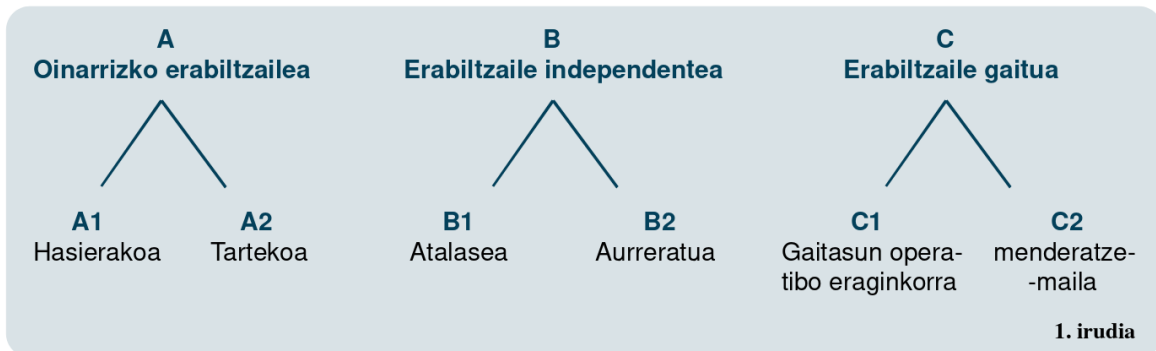
Europako Kontseilua (2005b)

1.1. Irudia: EEMB: eskema deskribatzailea

1.2.2 Hizkuntza mailak

Neurtzeko bide (eta irizpide) ugari dago. Sarrera interesgarri eta antolatua irakur dezake interesatuak Europako dokumentu originalean Europako Kontseilua (2005b) .

1.2. Irudia: EEMB, 43. orr. (izenik ez du jatorrizkoan)

1.3 C2

Gai da irakurtzen edo entzuten duen ia guztia erraz ulertzeko. Badaki idatzizko nahiz ahozko iturri desberdinetatik datorren informazioa eta argudioak berreraikitzen, eta era koherentean eta labur adierazten. Badaki bat-batean, jariotasun handiz eta zehaztasunez gauzak adierazten, eta esanahiaren ñabardura txikiak bereizten ditu, baita konplexutasun handiko egoeretan ere.

1.4 C1

Gai da era askotako testu luzeak irakurtzeko eta nolabaiteko eskakizun-mailari erantzuteko, eta gai da, orobat, testu horietan esanahi inplizituei antzemateko. Badaki jariotasunez eta bat-batean gauzak adierazten, esapide egokia aurkitzeko ahalegin handia egiten ari denik sumatzen ez zaiola. Hizkuntza malgutasunez eta eraginkortasunez erabil dezake, helburu sozial, akademiko eta profesionalekin. Testu argiak, ongi egituratuak eta xeheak ekoizteko gai da, baita gai konplexuei buruzkoak ere, testuaren antolaketa-, artikulazio- eta koherentzia-mekanismoak zuzen erabiliz.

1.5 B2

Gai da gai zehatzei nahiz abstraktuei buruz diharduten testu konplexuetako ideia nagusiak ulertzeko, baita testu teknikoenak ere, betiere bere espezialitatearen arlokoak badira. Jatorrizko hitzunekin mintza daiteke, jariotasunez eta naturaltasunez, halako eran non ez solaskide batek ez besteak ez duten ahaleginik egin behar elkar ulertzeko. Testu argiak eta xeheak sor ditzake gai askori buruz, eta gai da, orobat, gai orokorreari buruzko ikuspegi jakin bat aldezteko, aukera bakoitzaren aldeko eta kontrako argudioak emanez.

1.6 B1

Gai da argi eta hizkuntza estandarrean idatzitako testuen puntu nagusiak ulertzeko, gai ezagunei buruzkoak badira, lanaren esparruan, ikasketen esparruan eta aisialdian. Badaki hizkuntza hori erabiltzen den lurraldeetan bidaiatzean sor daitezkeen egoera gehienetan moldatzen. Gai ezagun edo interes pertsonalekoei buruzko testu soilak eta koherenteak osa ditzake. Esperientzien, gertaeren, nahien eta asmoen berri emateko gai da, eta gai da, orobat, bere iritziak labur-labur arrazoitzeko edo bere asmoak azaltzeko.

1.7 A2

Bereziki esanguratsuak dituen esperientzia-esparruekin loturiko esaldiak eta esapideak, eguneroko bizitzakoak, ulertzeko gai da (bere buruari eta familiari buruzko oinarritzko informazioa, erosketei, intereseko lekuei, lanbide ei eta abarri buruzko informazioa). Badaki ataza soilak eta arruntak egiteko orduan komunikatzen, baldin eta ezagunak edo ohikoak dituen gaiei buruzko informaziotruke erraza eta zuzena bakarrik eskatzen badute. Badaki bere iraganaz eta inguruneaz deskribapen errazak egiten, baita bere berehalako beharrei buruzko deskribapenak egiten ere.

1.8 A1

Gai da eguneroko bizitzan sarri erabiltzen diren esapideak ulertzeko eta erabiltzeko, eta baita berehalako beharrak asetzera bideratutako esaldi soilak osatzeko ere. Badaki bere buruaren eta besteren aurkezpena egiten, eta helbideari, gauzei eta ezagutzen duen jendeari buruzko oinarritzko informazio pertsonala ematen eta eskatzen. Oinarritzko harremanak izan ditzake, baldin eta solaskideak mantso eta argi hitz egiten badio eta laguntzeko prest badago.

Zehatzago ikusteko irakurleak jo beza jatorritzko argitalpena (Europako Kontseilua, 2005b, 46. or. orr.). Edo berantago egindako askotariko kopietara⁴.

1.8.1 Baliabideen gaineko hausnarketa

EEMBren ikuskera arautzailea kontuan izanda, oso litekeena da dokumentu horrek besteko zabalpena gutxik bete izana.

Sarrera honetan ezin izan daiteke gure helburua horren zabalari oratzea. Bai, berriz, definitzen dituen elementuen azterketa bideratzeko auto-azterketarako tresna baten balioa goraipatzea:

1.8.2 Hizkuntzen Portfolio Europarra⁵

Jatorriz hizkuntza-ikasleari laguntzeko pentsatua da HPE. Helburua European ezartzen ari zen markoko ikuskerara hurbiltzea zen, hizkuntza ikaskuntzaren gaineko hausnarketaren bitartez ikastunak era kontzientean hizkuntzaren inguruko hainbat erabaki hartzeko zein hizkuntza gaitasunaz hausnartzeko.

Dokumentuak (Davis et al., 2004) hiru atal nagusi ditu:

1. Hizkuntza-Biografia

⁴https://eu.wikipedia.org/wiki/Hizkuntzetarako_Europako_Erreferentzia_Esparru_Bateratua

⁵https://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/inn_doc_lenguas/eu_def/adjuntos/500003e_Pub_Europa_Portfolioa_01

2. Hizkuntzen pasaportea
3. Dosierra

1.8.2.1 Hizkuntza-Biografia

Lau atalek osatzen dute: Hizkuntzen ikaskuntzarako helburuen zehaztapena, ikaskuntza-ibilbidearen azterketa, hizkuntza eta kultura bizipen nagusien gaineko hausnarketa eta momentuko hizkuntzen ikasketen inguruko lehentasunak esplizitu egiteko tartea.

1.8.2.2 Hizkuntzen pasaportea

Dokumentu hau hizkuntza-trebetasunen, hizkuntza-agirien eta hizkuntza-esperientzien bilduma da.

Honako zatiak ditu Pasaportea: (1) Hizkuntza-trebetasunen Profila, Erreferentzia Marko Europarrarekin lotua; (2) Hizkuntza-esperientzien eta kulturarteko esperientzien laburpena. (3) Ziurtagiri eta diplomen zerrenda.

1.8.2.3 Dosierra

Sarri “portfolio” izena holakoetarako erabili ohi dugu Hezkuntzan eta beste zenbait jakintza esparrutan.

Dosierra proposatzen da aztertutako hizkuntzetan aritzeko gaitasunaren erakusgarrien lagin adierazgarria erakustea.

Zure DOSIERrean ondoko elementuak sar zenitzake:

- idazlan onen adibideak
- audio edo bideo-grabazioak
- azterlanen deskribapenak eta emaitzak
- dokumentuak, diplomak, ziurtagiriak
- egindako ikastaroen deskribapenak
- hizkuntza-aurrerapenari buruzko hausnarketak
- irakasleen edo tutoreen txostenak
- besteren iruzkinak zure gaitasunei buruz
- besteri erakusteko gorde nahi zenituzkeen gauzak

Davis et al. (2004), 48 orr.

1.9 Zereginak

- HEEEB mailen analisia:
Ikasleek, banaka edo bikoteetan, HEEEB maila bat aukeratu eta horri buruzko poster bat sortuko dute.
- Norberaren HPE:
Ikasleek beraien HPE propioa sortuko dute, hizkuntza ikaskuntza ibilbidea eta hizkuntza gaitasunak islatuz. Etxerako lana

Gehiago jakiteko eta aztertzeko

Alario Trigueros, M. del C., Alonso Ramirez, M. de la C., Gomez Romero, M. B., & Robledo Ortega, M. A. (2000). Nire lehen portfolioa. Gida Didaktikoa (Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, Itzul.). Europako Kontseilua. https://www.euskadi.eus/documentacion/inn_doc_lenguas/eu_def/adjuntos/500004e_Pub_ME

Beacco, J.-C., Fleming, M., Goullier, F., Thürmann, E., Vollmer, H., & Sheils, J. (2016). The language dimension in all subjects: A handbook for curriculum development and teacher training. Council of Europe Publishing. <https://rm.coe.int/a-handbook-for-curriculum-development-and-teacher-training-the-languag/16806af387>

Bleichenbacher, L., Goullier, F., Rossner, R., Sura, A., Andrade, A., Candelier, M., de Carlo, M., Diederich, C., Kuster, W., & Vollmer, H. (2019). Teacher competences for languages in education: Conclusions of the project. <https://www.ecml.at/Portals/1/5MTP/Bleichenbacher/CEFRLT-conclusions-EN.pdf?ver=2019-11-29-150323-533>

Europako Kontseilua. (2004a). Nire dosierra. Hizkuntzen Portfolio Europarra. Lehen Hezkuntza (8-12 urte). Egiaztatutako eredu: N° 51.2003 zk. (euskara). Ministerio de Educación y Cultura (Esp).

http://eibz.educacion.navarra.es/baliabideak/portfolioa/cda/doc/cap_I/portfolios/primaria/pel_primaria_1

Europako Kontseilua. (2004b). Nire hizkuntzea-biografia. Hizkuntzen Portfolio Europarra. Lehen Hezkuntza (8-12 urte). Egiaztatutako eredu: N° 51.2003 zk. (euskara). Ministerio de Educación y Cultura (Esp).

http://eibz.educacion.navarra.es/baliabideak/portfolioa/cda/doc/cap_I/portfolios/primaria/pel_primaria_1

Europako Kontseilua. (2004c). Nire hizkuntzen pasaportea. Hizkuntzen Portfolio Europarra. Lehen Hezkuntza (8-12 urte). Egiaztatutako eredu: N° 51.2003 zk. (euskara). Ministerio de Educación y Cultura (Esp).

http://eibz.educacion.navarra.es/baliabideak/portfolioa/cda/doc/cap_I/portfolios/primaria/pel_primaria_1

Nafarroako Gobernua. Hizkuntza Departamentua. (2004). Portfolioa Nafarroan: Hastapenak / Fundamentos. Portfolioa Nafarroan: Hastapenak / Fundamentos. http://eibz.educacion.navarra.es/baliabideak/portfolioa/cda/doc/e/kap_01.html

2 Hezkuntzaren lau zutabeak eta gaitasun giltzarriak hizkuntzen didaktikan

Baliabideak: (Celce-Murcia et al., 1995; Delors, 1997; Jaurilaritza et al., 2008; Organisation for Economic Co-operation eta Development (OECD), 2005; Unesco, 2005)

Hezkuntzaren lau zutabeak eta gaitasun giltzarriak nondik datozen ikusiko da eta hizkuntzen didaktikan integratzeko moduak aztertu. Ikasleek praktika zehatzak diseinatuko dituzte, bi elementuok integratuaz.

- Gaitasun gakoetan oinarritutako **jarduera**: Ikasleek, talde txikietan, gaitasun gako bat aukeratu eta horri buruzko jarduera didaktiko bat diseinatuko dute.
- Hezkuntzaren lau zutabeetan oinarritutako **jarduera**: Ikasleek, talde txikietan, hezkuntzaren lau zutabeetako bat aukeratu eta horri buruzko jarduera didaktiko bat diseinatuko dute.

Zertara dator konpetentzia, edo lehen esaten izan den moduan: *gaitasuna*, omen diren horren inguruko diskurtso, ikusmolde eta pedagogia “berri” guzti hori?

Gai honetan horri erantzuna ematen saiatuko gara.

2.1 Hasteko...

...zenbait galdera eta zalantza

- Zenbat jende ezagutzen dugu?
- Telefonoan zenbat kontaktu daukagu?
- Noraino joan gara gu? Gurasoak?
- Zenbat hizkuntzaren artean mugitzen gara?
- Noraino eramaten gaituzte telefonoa edo ordenagailuaren erabilerak?

2.1.1 Gure munduaz

Konplexu egindako munduan bizi gara

Mundu aldakorrean bizi gara

Mundu globalizatuan bizi gara

Tentsio ugariak:

- Lokala eta globala
- Unibertsala eta tokikoa
- Epe luzekoa eta laburrekoa
- Lehiak eta aukera berdintasuna
- Jakintza multzo izugarria eta norbanakoaren asimilazio gaitasun mugatu eta urria
- Espiritua eta materia
- ...

Gizartean zalantzak sortzen dira, erantzunak behar dituztenak:

- Nola jardun eraginkorki jendarte konplexu horretan?
- Holako jendarte batean zer prestakuntza behar du herritar orok?

Gure munduak zelako hezkuntza behar du? galderari erantzun nahirik Delors eta abarren lana Delors (1997)

- Hezkuntzari garrantzi handia (“Hezkuntza edo beharrezko utopia”)
- Toki-erkidegotik mundu-jendartera
- Jendarte-kohesioa eta partaidetza demokratikoa
- Heziketa bizi guztian zehar
- Nazioarteko lankidetza herrixka globalean
- Pertsonaren hezibidean lau garabide edo ardatz

2.1.2 Historiaz

Gaiari kolpetzeko historian kokatu beharra dago, horrela, aurrez ikusitakoari gaurko markoak nola erantzun nahi dion ulertzen errazagoa izan liteke

ikasten ikastea lifelong learning; dimentsio anitzeko hezkuntza

egiten ikastea jakintza aplikatua, jendartean ekiteko

elkarrekin bizitzen ikastea lankidetzarako eta gatazkak konpontzeko gaitasunak...

izaten jakitea balioak, jarrerak

Ariketa

Ikaskideekin erabaki hizkuntzak non duen zeregina ardatz horietan, baldin eta badu.

2.1.3 Konpetentziaren definizio batzuk:

Jakintza, trebetasunak eta jarrerak modu praktikoan integratzeko gaitasuna, arazoak konpontzeko eta egoki erantzuteko hainbat testuinguru eta egoera askotarikoetan. Bestela esan, jakintza teorikoa eta praktikoa integratzea eta aplikatzea testuinguru akademiko kanpoko egoeratan.

Europako Hizkuntzen erreferentzia marko bateratuan: Competences are the sum of knowledge, skills and characteristics that allow a person to perform actions. (Konpetentziak dira norbanakoaren jakintzen, trebetasunen eta ezaugarrien batura, pertsonari ahalbide ematen diotenak jarduerak gauzatzeko. –(JMren itzulpena) (in http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf)

Gaitasuna da testuingurura egokitutako ezagutzen, trebetasunen eta jarreraren multzo bat

– Europako Parlamentuaren ebazpena (2006)

Konpetentzia edukitzea da eraginkor aritzea testuinguru jakin batean.

Konpetentzia da gaitasuna edo trebetasuna zereginak burutzeko edo egoera desberdinei aurre egiteko, modu eraginkorrean, testuinguru jakin batean. Eta horretarako jarrerak, trebetasunak eta jakintzak mugitu behar dira, aldi berean eta elkarrekin erlazionaturik.

– Zabalak eta Arnauk (2007)

Konpetentziak “diseinatzeko”, hautatzeko, saio batzuk izan ziren. Horietako bat, DeSeCo izenez ezagutzen dena:

2.1.3.1 DeSeCo (Definition and Selection of Key Competencies):

What Competencies Do We Need for a Successful Life and a Well-Functioning Society? Why are competencies so important today? Globalizazioak eta modernizazioak gero eta mundu desberdinagoa eta konektatuagoa sortzen dute; horrek, adibidez, behartzen gaitu informazio asko kudeatzera, eta horretarako teknologia berrietan prestakuntzaren bat eskatzen du; ekonomiaren hazkundera hura jasateko moduarekin konbinatu behar da. Pertsonak, jendarte konplexu horretan, trebetasun zehatzak baino zerbait gehiago behar du ongi jarduteko. Kohesio soziala eta jasateko moduko garapena larriki lotuak dira jendarte guztiko jende guztiaren konpetentziek; konpetentziak ulertu behar dira jakintzaren, trebetasunen eta jarrera eta balioen batura gisa. – OECD Education Ministers

Konpetentzien hiru dimentsio edo “kategoria handi”:

- Baliabideak interaktiboki erabiltzeko gaitasuna (ad. hizkuntzak, teknologiak)
- Talde heterogeneoetan hartu-emanen jardutea
- Nor bere gain ibiltzeko gaitasuna (autonomo jardutea)

DeSeCo txostenak baldintza batzuk ezarri zituen oinarritzko gaitasun/konpetentzia horien definizioan:

1. pertsonarentzat eta jendartearentzat baliozkoak diren emaitzak erdiesten lagundu behar dute.
2. lagundu behar diote pertsonari erantzuten aurrean aurki ditzakeen hainbat testuingurutako eskakizunei.
3. jende ororentzat balio behar dute, ez bakarrik espezialistentzat.

2.1.3.2 Europako kontseiluaren proposamena

Europako Kontseiluaren oinarritzko zortzi konpetentziak (key competences): marko honek zortzi konpetentzia definitzen ditu eta deskribatzen du zein diren oinarritzko jakintzak, trebetasunak eta jarrerak haietako bakoitzari lotuak. Oinarritzko konpetentziak hauek dira:

1. komunikazioa ama-hizkuntzan (*communication in the mother tongue*)
2. Komunikazioa atzerriko hizkuntzetan (*communication in foreign languages*)
3. Konpetentzia matematikoa eta oinarritzko konpetentziak zientzian eta teknologian (*mathematical competence and basic competences in science and technology*)
4. Konpetentzia digitala (*digital competence*)
5. Ikasten ikastea (*learning to learn*)
6. Jendarteko eta herritar konpetentziak (*social and civic competences*)
7. Ekinzaletasuna eta ekimena (*sense of initiative and entrepreneurship*)
8. Kultur oharmena eta adierazpena (*cultural awareness and expression*)

Oinarrizko konpetentzia hauek elkarren menpekoak dira eta enfasia egin behar da kasu bakoitzean pentsamendu kritikoan, sormenean, arazo konpontzean, arrisku balioestean, erabakimenean, eta sentimenduen kudeatze eraiki-zalean.

Ariketa

Europako Kontseilua	Espainia	Nafarroa	EAE
communication in the mother tongue	1. Competencia en comunicación lingüística		
communication in foreign languages	2. Competencia matemática		
mathematical competence and basic	3. Competencia en el conocimiento y la interacción		
competences in science and technology	con el mundo físico		
digital competence	4. Tratamiento de la información y competencia digital		
learning to learn	5. Competencia social y ciudadana		
social and civic competences	6. Competencia cultural y artística		
sense of initiative and entrepreneurship	7. Competencia para aprender a aprender;		
cultural awareness and expression	8. Autonomía e iniciativa personal.		
http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_sport/hfak/2006/12/08/pdf/004305843102.pdf			

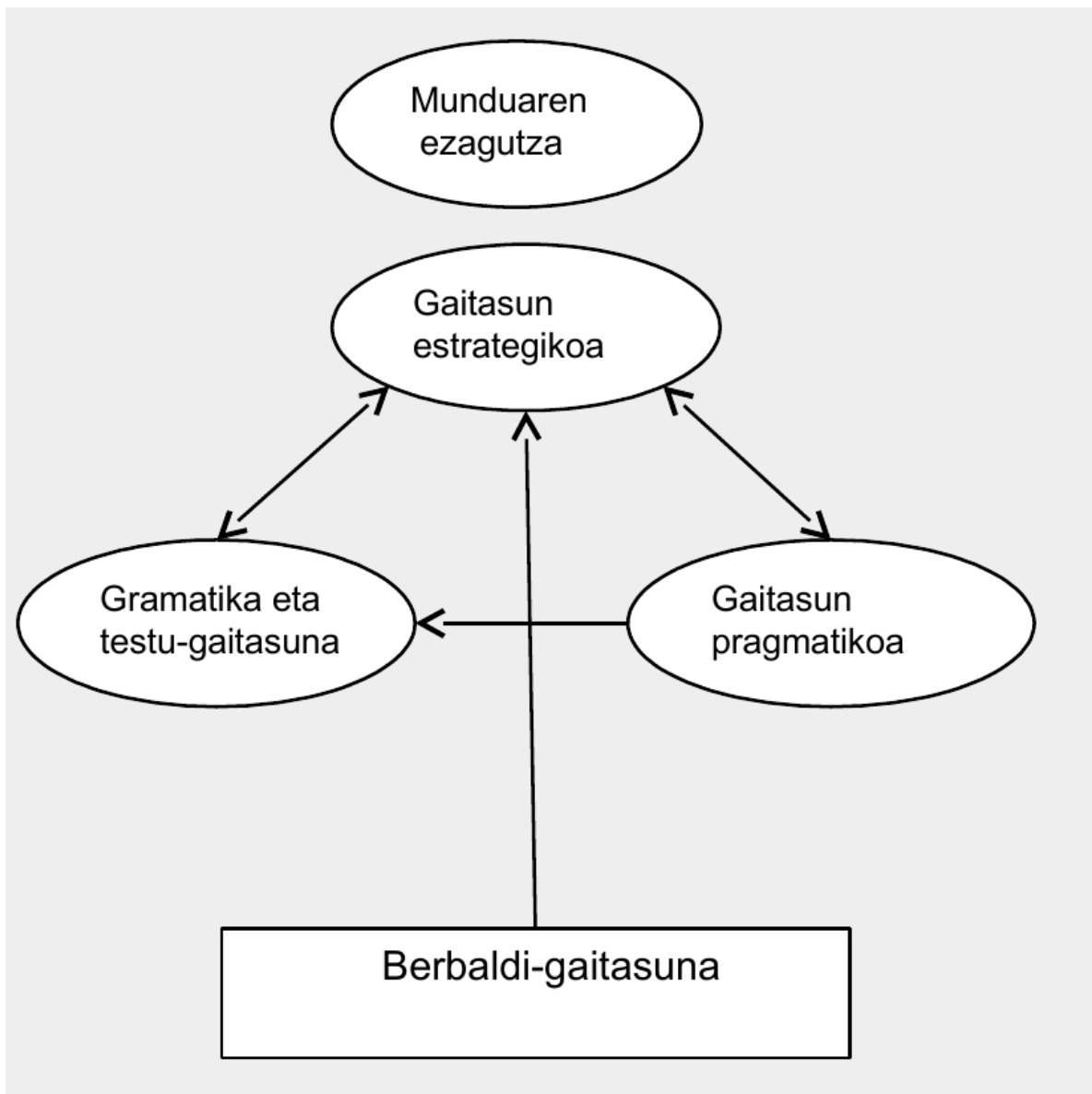
Oinarrizko gaitasunetatik bat hizkuntzen bidez gauzatzen da, bai Europako kontseiluan eta bai hemen ere.

Hemen, izena: *Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna/konpetentzia* Oso ideia zabala. Zehaztapena behar du, hura ulertzera hurbiltzeko, eta haren ikas-irakaskuntza antolatzeko Zein azpigaitasun ditu konpetentzia horrek? Iritzi desberdinak daude:

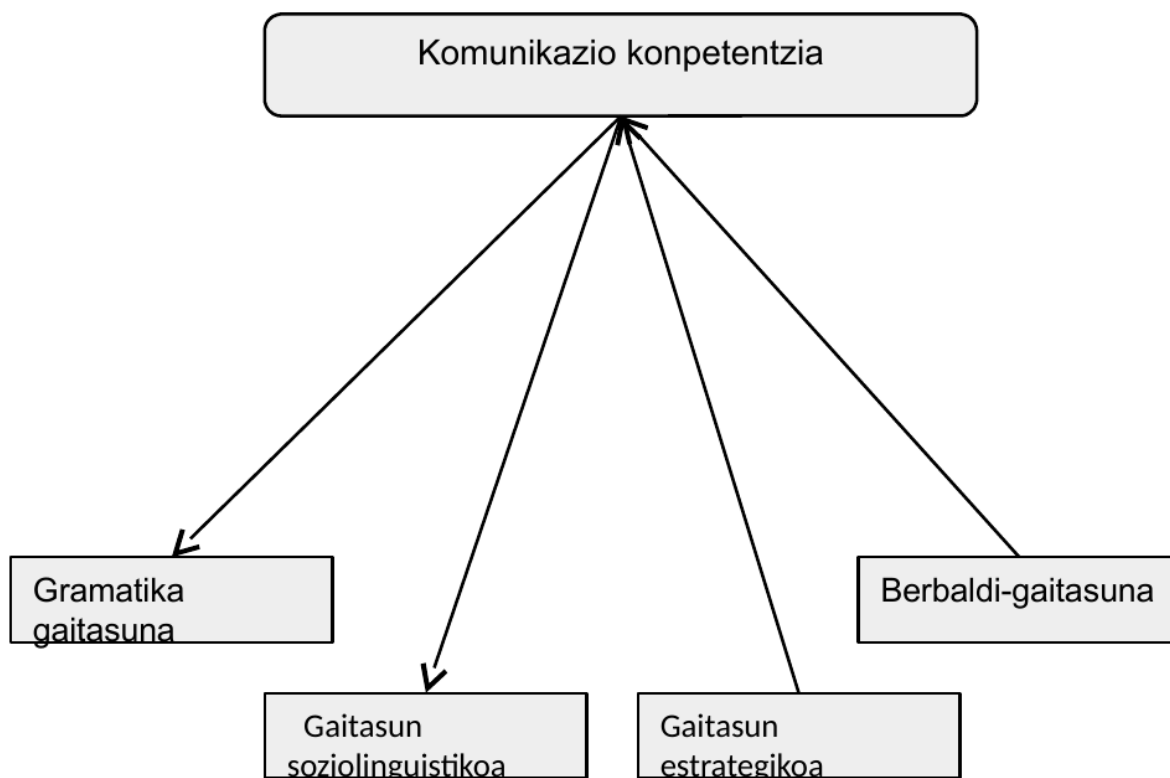
2.2 Communicative competence... eta familia

Kontzeptu horren eraikuntzan askok hartu du parte eta eztabaida ugari izan da. Kontzeptuen eraikuntzaren ikuskeratik oratuko diogu:

2.2.1 Ideiaren garapenez...

Celce-Murcia et al. (1995)

(Canale, 1983; Canale eta Swain, 1980)

Gaur egun zerk osatzen duela ulertzen dugu? Zer lantzen dugu?

⚠ Ariketa

Aurkitu zer dioten hezkuntzako azken legeok (horretarako lehenengo klaseko ariketara joanda nahikoa izan behar luke ;)

Osagaiak osagai, nola zehaztuko genuke zer den hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna? Hona Oinarrizko Curriculum Diseinutik harturiko azalpena (2010eko curriculumak)

4.– Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna.

Gaitasun honen funtsa hizkuntza erabiltzea da, ahozkoa zein idatzizkoa, bai errealitatea adierazi, interpretatu eta hura ulertzeko egindakoa, bai jakintza eraikitze eta komunikatzeko egindakoa, bai eta pentsamoldea, emozioak eta jarrerak antolatu eta norberak erregulatzeko egindakoa ere.

Gaitasun honi dagozkion jakintzek, trebetasunek eta jarrerak bide ematen dute pentsamenduak, emozioak, bizipenak eta iritziak adierazteko, elkarriketan aritzeko eta iritzi kritikoak eta etikoak osatzeko, ideiak sortzeko, jakintza egituratzeko, diskurtsoari eta norberaren ekintzei eta egitekoei koherentzia eta kohesioa emateko, erabakiak hartzeko eta ahozko nahiz idatzizko entzunaldiez, irakurraldiez nahiz mintzaldiez gozatzeko. Horrek guztiak, gainera, autoestimua eta norberarenganako konfiantza handitzen laguntzen du.

Komunikatzeko eta elkarriketan aritzeko, harreman eta lotura eraikitzaileak sortu behar dira pertsonekin eta ingurunearekin; orobat, kultura berrietara gerturatzea eskatzen du jarduera horrek, eta, kultura horiek ezagutu ahala, handitu egiten da kultura horiekiko ardura eta errespetua. Nabarmena da, horrenbestez, bizikidetzarako eta gatazkak konpontzeko ahalmenarekin erabat loturik dagoela hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna.

Entzuteko, azalpenak emateko eta elkarriketan aritzeko gai izanda, hitzeko harreman nagusien jabe egiten gara, era bateko eta besteko komunikazio-egoeretan sortutako ahozko mezuak adierazteko eta ulertzeko gaitasuna eskuratzen dugu, eta komunikazioa testuinguru bakoitzera egokitzeko ahalmena geureganatzen dugu. Hala, komunikazio-egoera bakoitzerako egokiak diren ahozko testuak sortzeko, behar bezala eta eraginkortasunez erabili behar dira hizkuntzakoak diren eta ez diren kodeak eta trebetasunak, eta komunikaziorako harremanek egoera bakoitzean bete beharreko arauak.

Irakurri eta idatziz, indartu egiten dira informazioa bilatzeko, biltzeko eta prozesatzeko trebetasunak; hala, jarduera horiek lagundu egiten dute askotariko asmo komunikatibo edo sorkuntzakoak dituzten testuak behar bezala ulertzen, sortzen eta erabiltzen. Irakurketak erraztu egiten du idatzizko hizkuntza erabiltzeko kodea interpretatzeko eta ulertzeko prozesua, eta, gainera, plazer-, jakituria-eta fantasia-iturri da, eta beste ingurune, hizkuntza eta kultura batzuk ezagutzeko aukera ematen du. Horrek denak, komunikaziorako gaitasuna mantentzen eta hobetzen laguntzen du.

Hizkuntza-komunikazioko ekintzetako (elkarriketa, irakurketa, idazketa, etab.) xedeak eta helburuak hautatzeko eta aplikatzeko trebetasuna zuzenean dago lotuta gaitasun honen alderdi nagusiekin; esaterako, norberaren errepresentazio mentalak egitearekin, errealtatea interpretatu eta ulertzearekin eta norberaren jakintzak eta ekintzak koherentziaz antolatu eta erregulatzearekin

Mezuak ulertzea eta komunikatzen jakitea jakintza praktikoak dira, baina hizkuntzari eta haren erabilera-arauei buruzko ezagutza erreflexiboa eduki behar dute oinarrian, eta horrek berariaz eskatzen du hizkuntza behaketarako eta azterketarako objektutzat hartzen jakitea. Era askotariko gizarte-eta kultura-testuinguruetako

komunikazio-egoerei egokiak zaizkien diskurtsoak adierazteko eta interpretatzeko, beharrezkoa da hizkuntza-sistemaren funtzionamendu-arauak eta hizkuntza-interakzio egokiak izateko estrategiak ezagutzea eta behar bezala aplikatzea.

Gaitasun hori eskuratzeko, hauek ezagutu behar dira: hizkuntzarekin lotutako gizarte-ohiturak, hizkuntzaren kultura-balio eta -alderdiak, eta hizkuntzak testuinguruaren eta komunikazio-asmoaren arabera har ditzakeen aldaerak. Ahalmen hauek ere izan behar dira: beste pertsona batzuen egoeran jartzeko ahalmen empaticoak; norberarenak ez bezalako iritziak sentikortasunez eta ikuspegi kritikoz irakurtzeko, entzuteko, aztertzeko eta aintzat hartzeko ahalmena; norberaren ideiak eta emozioak funtsean eta formaz egoki adierazteko ahalmena, eta kritika eraiki-tzaileak onartzeko eta egiteko ahalmena.

Atzerriko hizkuntzen komunikazio-gaitasunari dagozkion jakintza eta formalizazioa –batik bat, idatzizkoa– bestelako maila batean kokatzen dira, eta hizkuntza horietakoren batean komunikatzeko ahalmena izatea eskatzen dute. Hizkuntza horiek jakinda, aberastu egiten dira gizarte-harremanak eta norberak berezkoak ez dituen testuinguruetan mugitzeko ahalmena eskuratzen da. Atzerriko ikasleen atzerri-hizkuntzen kasuan ere, hizkuntza horiei eutsita, bultzatu eta aberastu egiten da hizkuntza anitzeko inguruneen dibertsitatea. Horrekin batera, jokabide horiek eskura jartzen dituzte informazio-, komunikazio-eta ikasketa-iturri ugari eta askotarikoak.

Laburbilduz, derrigorrezko eskolaldiaren amaieran hizkuntzarako gaitasuna behar bezala eskuratua izateko, ahozko eta idatzizko hizkuntza menderatu behar da era bateko eta besteko testuinguruetan, eta atzerriko, gutxienez, hizkuntza baten erabilera funtzionala izan.

2.2.2 Hizkuntza-komunikaziorako definizioetatik

Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna hizkuntza erabiltzeko trebetasuna da, hau da, kontzeptuak, sentimenduak, gertakariak eta iritziak ahozko eta idatzizko diskurtsoen bidez adierazi eta interpretatzekoa eta gizarte- zein kultura-ingurune guztietan linguistikoki elkarreragitekoa.

– Eusko Jaurlaritza: *Hizkuntza-komunikaziorako Gaitasuna. Bigarren Hezkuntza*

Definizioak definizio, badira definitutakoa lanketa eremura eramateko orduan adostutako kontzeptu batzuk:

Dimentsioa -> Azpigaitasunak -> Ebaluazio adierazleak

Horrela, komunikazio gaitasunean batzuk aztertzen dira segidan

2.2.2.1 Komunikazio konpetentzia gaurko ikuskera didaktiko (...eta ebaluatzailean)

Komunikazio Gaitasunean 5 dimentsio bereizten dira:

- ahozkoaren ulermena
- idatziaren ulermena
- mintzamena
- idazmena
- ahozko elkarrekintza

Dimentsio bakoitza neurtzeko, **ikasketa-emaiza** batzuk formulatzen dira

Ikasketa-emaiza bakoitzean, hiru betetze-maila bereizten dira (ebaluazio diagnostikoan):

- Hasierako maila (A)
- Erdi maila (B)
- Maila aurreratua (C)

2.2.3 Hizkuntza-komunikaziorako gaitasunaren dimentsioen osagaiak/azpigaitasunak

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentzia bloke handi batzuetan egituratu da, DIMENTSIO deituak. Dimentsio horietako bakoitza AZPIKONPETENTZIA batzuetan zertzen da, eta azpikonpetentzia bakoitzerako ikasleak jakin eta egiten jakin behar duena azaltzen duten EBALUAZIO-ADIERAZLE batzuk xedatu dira.

– Eusko Jaurlaritza-Hezkuntza Saila-ISEI/IVEI: *Ebaluazio diagnostikoa. Hizkuntza-komunikaziorako konpetentzia. Marko teorikoa*. Vitoria-Gasteiz: EJAZN

2.2.3.1 Dimentsioak

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentzia DIMENTSIO hauetan egituratuta dago:.

- Ahozkoaren ulermena edo entzumena
- Idatziaren ulermena edo irakurmena
- Mintzamena
- Idazmena
- Ahozko elkarrekintza

Dimentsio horien azpigaitasunak hemen ikus ditakegu

- DIMENTSIOA: AHOZKOAREN ULERMENA
 - Ahozko testuen zentzu orokorra identifikatzea

- Ahozko testuen helburua antzematea
- Ahozko testuetan, proposatutako helburuei begira garrantzia duten informazioak hautatzea
- Ahozko testuen edukia kritikoki interpretatzea
- Ahozko testu-mota desberdinak hobeto ulertzeko estrategiak erabiltzea
- DIMENTSIOA: IDATZIAREN ULERMENA
 - Idatzizko testuen zentzu orokorra identifikatzea
 - Idatzizko testuen helburua antzematea
 - Idatzizko testuetan, proposatutako helburuei begira garrantzia duten informazioak hautatzea
 - Idatzizko testuen edukia kritikoki interpretatzea
 - Idatzizko testu-mota desberdinak hobeto ulertzeko estrategiak erabiltzea
- DIMENTSIOA: MINTZAMENA
 - Komunikazio-egoeraren ezaugarriak aintzat hartzea
 - Ekoizpen-prozesua planifikatzea
 - Adierazi beharrekoa egoki eta zuzen adieraztea
 - Kontroleko eta egokitzapeneko estrategiak erabiltzea
- DIMENTSIOA: IDAZMENA
 - Komunikazio-egoeraren ezaugarriak kontuan izatea
 - Ekoizpen-prozesua planifikatzea
 - Adierazi beharrekoa egoki eta zuzen adieraztea
 - Kontroleko eta egokitzapeneko estrategiak erabiltzea
- DIMENTSIOA: AHOZKO ELKARREKINTZA¹
 - Komunikazio-trukeetan modu aktibo eta egokian parte hartzea
 - Arau soziokomunikatiboak errespetatzea
 - Komunikazioari eusteko eta beraren eraginkortasuna areagotzeko estrategiak erabiltzea

2.2.3.2 Agerbideak:

Adierazleak dira dimentsio horien garapenak ustez erakutsi behar duen modua.

- AHOZKOAREN ULERMENA
- IDATZIAREN ULERMENA
- MINTZAMENA:
 - Ikasketaren emaitzak:

¹beherago garatuago ikus daiteke

- * Komunikazio-egoeraren ezaugarriak aintzat hartzea
 - * Ekoizpen-prozesua planifikatzea
 - * Adierazi beharrekoa egoki eta zuzen adieraztea
 - * Kontroleko eta egokitzapeneko estrategiak erabiltzea
- IDAZMENA
 - **AHOZKO ELKARREKINTZA:**
 - **Ikasketaren emaitzak:**
 - * **Komunikazio-trukeetan modu aktibo eta egokian parte hartzea**
 - Komunikazio-egoeraren ezaugarriak kontuan izaten ditu.
 - Naturaltasunez esku hartzen du eta aktiboki entzuten du.
 - Informazioa eta azalpenak modu ordenatuan ematen ditu.
 - Ikuspegi pertsonal bat azaltzen du.
 - Bere esku-hartzeari buruzko galderei modu egokian erantzuten die.
 - Besteen esku-hartzeen inguruan iruzkin eta galdera egokiak egiten ditu.
 - Egoerari begira erregistro egokia erabiltzen du.
 - Elkarrekintzan zehar hizkuntza-aldaera egokitzen du.
 - * **Arau soziokomunikatiboak errespetatzea**
 - Hizkuntza-moldeak errespetatzen ditu.
 - Besteen esku-hartzeak errespetatzen ditu.
 - Diskriminaziozko esakerak erabiltzea saihesten du.
 - Hitz egiteko txandak errespetatzen ditu.
 - Denboraren erabilera kontrolatzen du.
 - Adei-legea errespetatzen du
 - * Komunikazioari eusteko eta haren eraginkortasuna areagotzeko estrategiak erabiltzea

2.2.3.3 Adierazleak eta lortze-mailak:

- (19) Ikaskuntzarako eta gizarte-harremanetarako (hau da, ikasgelan, ikastetxean eta ingurunean eguneroko bizitzan ohikoak diren) komunikazio-trukeetan modu aktibo eta egokian parte hartzea.

Adierazleak:

- Naturaltasunez esku hartzen du eta aktiboki entzuten du.
 - Komunikazio-egoeraren ezaugarriak kontuan izaten ditu.
 - Informazioa eta azalpenak modu ordenatu eta egokian ematen ditu.
2. Arau soziokomunikatiboak errespetatzea.
 3. Komunikazioari eusteko eta haren eraginkortasuna areagotzeko estrategiak erabiltzea.

Hasierako maila	Erdi maila	Maila aurreratua
+ Komunikazio-trukean arreta zailtasunez mantentzen du. + Bere komunikazio-trukeetan inhibizioa agertzen du. + Lagunduta, komunikazio-egoeraren ezaugarriak kontuan izaten ditu.	+ Komunikazio-trukean arreta mantentzen du. + Naturaltasunez, komunikazio-trukeak hasten eta mantentzen ditu. + Komunikazio-egoeraren ezaugarriak kontuan izaten ditu. + Solaskidearen aurrean erantzuna modu nahiko eraginkorren egokitzen du. + Hizkuntza-aldaera modu nahiko eraginkorren egokitzen du elkarrekintzara.	+ Komunikazio-trukean arreta mantentzen eta esku hartzen du. + Naturaltasunez eta modu eraginkorren, komunikazio-trukeak hasten eta mantentzen ditu. + Komunikazio-egoeraren ezaugarrietara modu eraginkorren egokitzen da. + Erregistro egokia erabiltzen du. + Solaskidearen aurrean erantzuna egokitzen du. + Hizkuntza-aldaera elkarrekintzara egokitzen du.

(20).- Ikasgelan, ikastetxean eta ingurunean eguneroko bizitzan ohikoak diren komunikazio-trukeetan arau soziokomunikatiboak errespetatzea.

Adierazleak:

- Hizkuntza-moldeak errespetatzen ditu.
- Besteen esku-hartzeak errespetatzen ditu.
- Hitz egiteko txandak errespetatzen ditu.
- Adei-legea kontuan izaten du.
- Diskriminaziozko esaerak saihesten ditu.

Hasierako maila	Erdi maila	Maila aurreratua
+ Komunikazio-trukean errespetuzko jarrera zailtasunez mantentzen du. + Komunikazio-trukean ahotsaren tonua eta bolumena zailtasunez kontrolatzen ditu. + Jarrera eta keinuak zailtasunez kontrolatzen ditu. + Lagunduta, hitz egiteko txandak errespetatzen ditu.	+ Komunikazio-trukean errespetuzko jarrera mantentzen du. + Komunikazio-trukean ahotsaren tonua eta bolumena noizean behin kontrolatzen ditu. + Jarrera eta keinuak noizean behin kontrolatzen ditu. + Hitz egiteko txandak ia beti errespetatzen ditu. + Noizean behin komunikazio-trukea hasteko eta bukatzeko hizkuntza-formula egokiak erabiltzen ditu. + Diskriminaziozko esaera batzuk antzematen eta zuzentzen ditu.	+ Komunikazio-trukean lankidetzatza eta errespetuzko jarrera ageri du. + Komunikazio-trukean ahotsaren tonua eta bolumena kontrolatzen ditu. + Hitz egiteko txandak errespetatzen ditu. + Adei-legea errespetatzen du. Jarrera eta keinuak kontrolatzen ditu. + Komunikazio-trukea hasteko eta bukatzeko hizkuntza-formula egokiak erabiltzen ditu. + Diskriminaziozko esaerak erabiltzea saihesten du.

(21) Ikasgelan, ikastetxean eta ingurunean eguneroko bizitzan ohikoak diren komunikazio-trukeetan komunikazioari eusteko estrategiak erabiltzea

Adierazleak:

- Komunikazioari eusteko konpentsazio-estrategiak erabiltzen ditu.

Hasierako maila	Erdi maila	Maila aurreratua
+Ulermen-arazoak gainditzeko, bere komunikazio- trukeetan galdera soilen bat egiten du. + Elkarrekintzan zailtasunak gainditzeko, ahozkoak ez diren baliabideak erabiltzen ditu. + Komunikazio-trukean, bere esku-hartzeak arazoekin txertatzen ditu.	+ Ulermen-arazoak gainditzeko, bere komunikazio-trukeetan galdera soilak egiten ditu. + Elkarrekintzan zailtasunak gainditzeko, ahozko baliabideak eta ahozkoak ez direnak erabiltzen ditu. + Mezuaren edukiari buruzko bere hipotesietakoren bat egiaztatu eta berresteko galdera desegokiak egiten ditu. + Komunikazio-trukean, bere esku-hartzeak modu nahiko eraginkorrean txertatzen ditu.	+ Ulermen-arazoak gainditzeko, bere komunikazio-trukeetan galderak egiten ditu. + Elkarrekintzan zailtasunak gainditzeko, ahozko baliabideak eta ahozkoak ez direnak erabiltzen ditu. + Mezuaren edukiari buruzko bere hipotesiak egiaztatu eta berresteko galdera egokiak egiten ditu. + Komunikazio-trukean, bere esku-hartzeak egoki txertatzen ditu.

Beheko horietatik zein ikusi/aztertu/ulertu ditugu? -munduaren ezaugarriak: aldakorra, konplexua, elkarrekin lotura handia, IKTak... -mundu konplexu eta aldakorrari erantzuteko saioa: Delors txostena (tentsioak, hezkuntzaren beharrezko utopia, bizi guztia ikasten, hezkuntzaren lau pilareak) -bizi guztiko hezkuntza, gaitasun batzuen bidez adierazia: oinarrizko gaitasunak -oinarrizko gaitasunak zer diren eta nola formulatu diren esparru desberdinetan (Europar, estatuan, ...) -hizkuntza-komunikaziorako konpetentzia, oinarrizko gaitasun bat -gaitasun horren azpigaitasun batzuk (testuak aztertzeko orduan kontuan hartzeko mailen oinarria) -gaitasun hori nola formulatzen den EAEko curriculum dekretuan -gaitasun horiek ebaluatzeko, xehetasun batzuk

3 Euskal Hezkuntza Sistemako Eleaniztasuna: Diglosiatik Elebitasunera; eta handik Eleaniztasunera

Baliabideak: (Cummins, 2000, 2005; De Bot, 1992; Diaz de Gereñu Lasaga et al., 2021; Larrañaga et al., 2005; Maia, 2014)

Euskal hezkuntza sistemaren eleaniztasunaren historia eta oinarri teorikoak aztertzen dira. Ikasleek euskal hezkuntza sistemaren errealitatean hizkuntza erabilpenaren eta gizartearen eraginaren analisia egiten dute.

Diglosia eta eleaniztasunaren azterketa: Ikasleek, talde txikietan, euskal hezkuntza sistemaren errealitatean diglosia eta eleaniztasunaren arteko aldeak aztertuko dituzte. Euskal hezkuntza sistemako hizkuntza ereduak: Ikasleek, talde txikietan, euskal hezkuntza sistemako hizkuntza eredu bat aukeratu eta horri buruzko azterketa txostena idatziko dute.

3.1 Sarrera

Euskal Herriak hezkuntza sistemaren garapenean izan duen ibilbidea ez da lausoa izan, ezta laua ere. Historikoki, euskal hezkuntza sistema hainbat aldaketatan eta erronka handitan murgilduta egon da, batez ere hizkuntza politikaren eraginagatik. Euskal hezkuntza sistemaren eleaniztasuna, hau da, hainbat hizkuntza erabiltzea hezkuntza prozesuan, bereziki euskara eta gaztelania, sistemaren garapen historikoan eragina izan duen faktore garrantzitsua da.

Euskal hezkuntza sistemaren garapen historikoak erakutsi digu nola euskara, gure hizkuntza jatorrizkoa, hezkuntza prozesuan sartu den, eta nola hizkuntza politikak, bai estatukoak bai autonomikoak, eragina izan duten hizkuntza erabilpenaren eta hezkuntza ereduaren definizioan. Gaur egun, euskal hezkuntza sistema eleaniztasunaren erronkaren aurrean dago, hau da, nola integra daitezkeen hainbat hizkuntza hezkuntza prozesuan modu eraginkorren.

Beti ere badugu beste zalantza nagusi bat. Hitz egin ote dezakegun “Euskal Hizkuntza Sistema” batez, ala askoz egokiagoa ez ote litzatekeen Euskal Herrian elkarrekin eta elkarren ondoan garatzen diren hezkuntza sistemez aritzea.

3.1.1 Landuko diren zenbait puntu

- *Euskal Hezkuntza Sistemaren Historiaz*
- Diglosia, Elebitasuna eta Eleaniztasuna
- Oinarri Teorikoak
 - Hizkuntzalaritza
 - Psikolinguistika
 - Soziolinguistika
 - Hizkuntzaren Didaktika
- Hizkuntzaren Erabilpena eta Gizartearen Eragina

The Separate Underlying Proficiency (SUP) Model of Biligual Proficiency

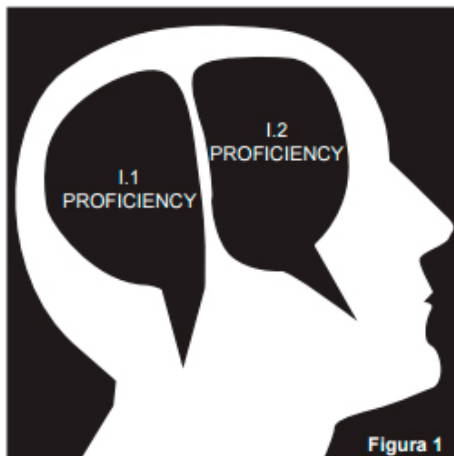

Figura 1

The Common Underlying Proficiency (CUP) Model of Biligual Proficiency

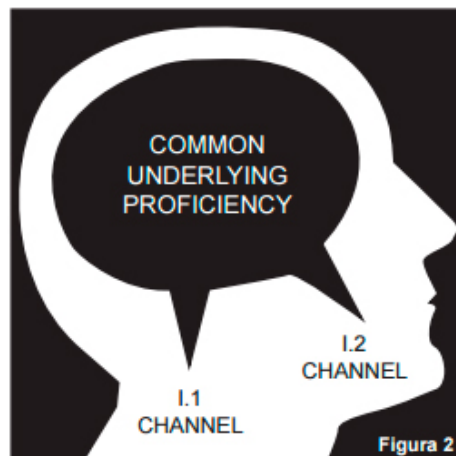

Figura 2

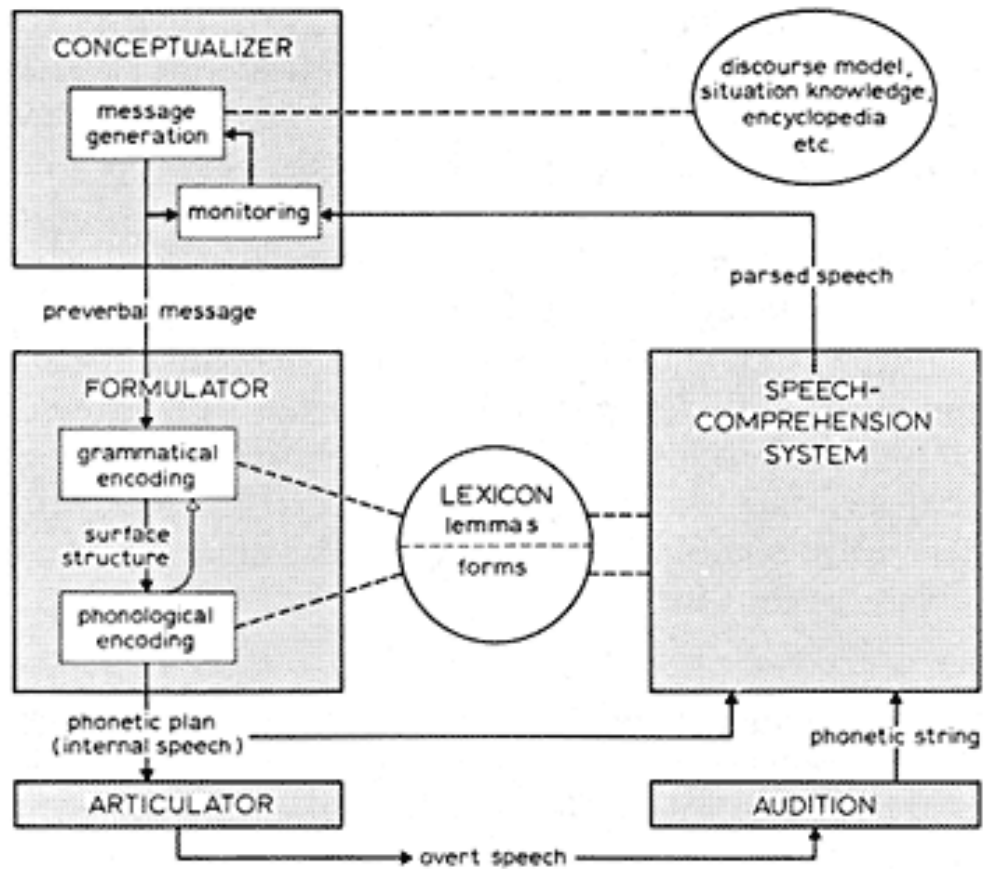
Figura 1. Modelo de suficiencia separada subyacente del bilingüismo. **Figura 2.** Modelo de suficiencia común compartida del bilingüismo. Tomada de: Cummins, J. (2005). Teaching for Cross-Language Transfer in Dual Language Education: Possibilities and Pitfalls. TESOL Symposium on Dual Language Education: Teaching and Learning Two Languages in the EFL Settings. Bogazici University Istanbul, Turkey. Friday, September 23, 2005

3.1. Irudia: Common underlying proficiency and linguistic interdependence principle

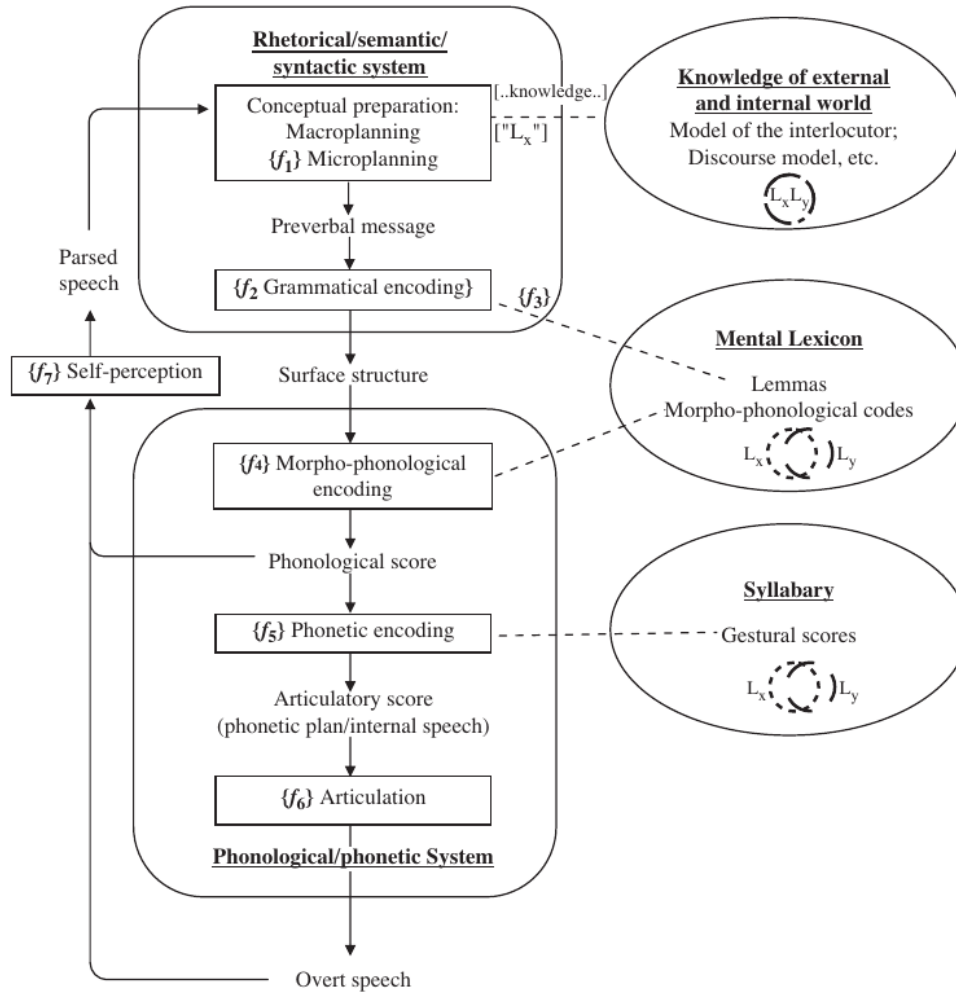
Cummins (2005)

Levelt (1993)

Segalowitz (2010)

3.2. Irudia: A blueprint for the speaker. Boxes represent processing components; circle and ellipse represent knowledge stores.

3.3. Irudia: Model of the L2 speaker, adapted from Levelt's (1999, Figure 4.1) "blueprint" of the monolingual speaker and incorporating De Bot's (1992) points regarding the bilingual speaker. The dotted and dashed L_x and L_y circles refer to how information pertinent to languages (or registers) x and y are thought to be related to each other, where partially overlapping and fully overlapping circles indicate partially distinct and undifferentiated systems, respectively. $["L_x"]$ refers to information that tags language-specific identity (i.e., this piece of knowledge is linked in some way to language X). The $\{f\}$ symbols (for fluency vulnerability points) refer to potentially critical points where underlying processing difficulties could be associated with L2 speech dysfluencies.

4 Eskolan hizkuntzen tratamendua: Ikastetxeko Hizkuntza Proiektua eta Hizkuntza Indartzeko Programako Irakaslea (HIPI)

Baliabideak: (Bikandi eta Miret, 1997; Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioa, 2009; Ruiz Bikandi eta Igerabide, 2010)

Eskolan hizkuntzen tratamendua ikertzean, bi elementu garrantzitsu azpimarratu behar dira: Ikastetxeko Hizkuntza Proiektua eta Hizkuntza Indartzeko Programako Irakaslea (HIPI). Lehenengoak, Ikastetxeko Hizkuntza Proiektuak, ikastetxe bakoitzaren hizkuntza politika eta estrategia zehatza definitzen du. Hau da, nola antolatu eta kudeatu hizkuntzak eskolan, zein hizkuntza erabiliko den komunikazioan, irakaskuntzan, ikaskuntzan eta ebaluazioan, eta nola sustatuko den hizkuntza aniztasuna eta elebitasuna. Bestalde, HIPI figura da hizkuntza proiektu hori errealitate bihurtzeko ardatz nagusia. HIPIren rola ez da bakarrik hizkuntzaren didaktika, baizik eta ikastetxe osoan hizkuntza politikaren garapenean laguntzea, hizkuntzak modu integratuan eta koherentean tratatzeko. Bi elementu hauek, eskolan hizkuntzen tratamendu eraginkorra lortzeko funtsezkoak dira.

4.1 Sarrera

Eskolan hizkuntzen tratamendua ez da soilik ikasleek hizkuntza bat edo beste bat ikastea. Ikastetxe bakoitzak autonomia du hizkuntza politika zehatza garatzeko, eta horrek eragin handia du ikasleen hizkuntza ikaskuntzan. Hizkuntzen tratamenduaren garrantzia ez da soilik ikasleen hizkuntza konpetentziak garatzean; gizarte anitz, kultura anitzeko eta hizkuntza anitzeko gizarte batean bizi garenez, garrantzitsua da ikasleek hizkuntza aniztasuna ulertzeko eta balioesteko gaitasuna ere garatzea.

4.2 Egitura

- Ikastetxeko Hizkuntza Proiektuaren Sarrera
- Hizkuntza Indartzeko Programako Irakasleen Rola

- Hizkuntzen Tratamenduaren Erronkak

6

7 Ahozko aurkezpena

Kontuan izatekoa

Baliabide hau (apunteak) berreraikitze prozesuan daude.
Hemengo lerrootakoak egokitze prozesuan daude, oraingo apunteetara egokitze.

Hitzaldi bat prestatu, gai banari buruz, eta laburpen bat, diapositibekin, adibidez Hitzaldien aurkezpenak, zazpigarren astean. Gai baten azalpena, ahoz prestatu, hitzaldi bat emateko, gurasoei edo interesatuei (saiatu behar da koherente eta fidagarri izaten, publikoa konbentzitzeko).

Gidoian bost “aztergune” ematen dira, eta talde bakoitzak bat garatu behar du.

Bertan ageri dira iturri bibliografiko batzuk, lana nondik nora bideratzeko balio dezaketenak (baina beste batzuk ere erabili behar dira)

Aztergune bakoitzaren garapenean komeni da toki bat uztea landa-lana egiteko edota esperientzia pertsonalak edo gogoetak agertzeko: teoria eta praktika lotzeko tokia izanen litzateke hori (“publikoak”, entzuleak ulertuko dituen kontu arruntak izan daitezke: sinesmenak, iritziak, esperientziak...)

Ebaluazioa: kontuan hartuko dira edukia eta adierazpidea (zuzentasuna, egokitasuna, koherentzia, kohesioa). Sinesgarritasuna, konbentzitzeko indarra...

Azken notari dagokionez, lanaren balioa notaren %50 izanen da.

Edozein zehaztapen edo aldaketa, irakaslearekin adostu behar da.

Zer egin behar da lanean?

Informazioa non bildu? Bilatu eta aurkituriko materialak analizatu (laburpen idatzian informazio iturriak aipatu behar dira, lan akademikoetan bezala; GRALa egiteko balioko dizue).

Zer da landa-lana edo gogoeta? Atal bakoitzean saiatu behar da eduki teorikoak bizi errealarekin lotzen, dela esperientzia baten gainean gogoeta eginez, dela eskola-inguru batean landa-lan bat eginez.

Gaiak

Talde-lana egiteko azterpuntuak, gidoi gisa (ibilbideko mugarri batzuk)

Gidoia gai guztietan errepikatzen da oinarrian:

- Esaldi “gidari” batzuk
- Aztertze materiala
- Landa-lana/gogoeta.

Hezkuntzaren lau pilareetatik (Delors txostenetik) oinarrizko kompetentziara

- Hezkuntzaren lau pilareak.
- Bizi guztiko ikasketa.
- Zer eta zein dira oinarrizko kompetentziak?
- Zer ezaugarri izan behar dituzte oinarrizko kompetentziek?
- Oinarrizko kompetentzia bat: hizkuntza-komunikaziorako kompetentzia.
- Zer da kompetentzia hori?
- Zer ezaugarri edo osagai ditu?
- Kompetentzia hori, Euskal Herriko hizkuntzen markoan nola gauzatzen da?

Azter-materiala:

“Delors txostena”

Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila (2016). *Haur hezkuntzarako, lehen eta bigarren hezkuntzarako eta batxilergorako dekretu kurrikularrak Euskal Autonomia Erkidegoan*. Vitoria-Gasteiz: EJAZN

Larrea, K.; Maia, J. (2010). *Galdera-erantzun batzuk hizkuntzaren didaktikaz*. UPV-EHU. Argitalpen elektronikoa: In <http://testubiltegia.ehu.es/Galde-erantzun-hizkuntz-didaktika>

Europako Kontseilua. *Oinarrizko kompetentziak (key competences)*: http://europa.eu/legislation_summaries/education_and_culture/other_education_policies/12300_en.htm (ikusi zein diren oinarrizko kompetentziak eta haien azalpena)

Hizkuntzen Europako erreferentzia marko Bateratua (hizkuntza-komunikaziorako kompetentziak) (5. kapituluaren gaitasunaren osagaiak ageri dira)

Ruiz Bikandi, Uri (2010). *Bigarren hizkuntzaren didaktika Haur eta Lehen Hezkuntzan*. Bilbo: UPV-EHU AZN (4. kapituluak: 103-132 or.)

Ikasgaiko apunteak

Landa-lana/gogoeta: Irakaslearekin berbatu.

Euskal Herriko Hezkuntza sisteman, elebitasunetik eleaniztasunera

- Gaur egungo egoera berriaren ezaugarriak eta norabideak.
- Eleaniztasuna eskolan: hiru/lau hizkuntza helburu (hezkuntza marko hirueleduna/ikastolen proiektua)
 - geletan hainbat hizkuntza (hizkuntza gehiago jendartean). +Eskolan zer egin eta zergatik, hizkuntzak kudeatzeko: ikastetxearen hizkuntza proiektua.

Azter-materiala:

Guasch, O. (2007). La educación multilingüe: un reto para el profesorado. In *Educación y Cultura*, 19, 2: 135-147.

Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila (2016). *Haur hezkuntzarako, lehen eta bigarren hezkuntzarako eta batxilergorako dekretu kurrikularrak Euskal Autonomia Erkidegoan*. Vitoria-Gasteiz: EJAZN

Eusko Jaurlaritzaren HUIS (2010). *Hezkuntza marko hirueledunaren esperientzia-prozesua*. Vitoria-Gasteiz. EJAEN.

Pascual Granell, Vicent (2006). *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià*. València: Generalitat Valenciana –Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

Eusko Jaurlaritzaren eta Nafar Gobernuaren web orriak (eleaniztasunaz)

<http://proyectolinguistico.webnode.es/>

Ikasgaiko apunteak

Landa-lana/gogoeta: Irakaslearekin berbatu.

Hizkuntzen kudeatzea eskolan

- Zer esan nahi dugu horrekin?
- Zer dela-eta kezka hori?
- Zergatik ari da ideia hau orain indartzen?
- Zeri erantzuten dio?
- Zer puntu erabaki behar dira edo zer alderdi hartu behar dira kontuan?

Azter-materiala:

Egile batzuk (1997). Monografia: El proyecto lingüístico de centro. In *Textos*, 13, 1997ko uztaila.

Sierra, J. M.& Vila. I. (2009). "...". In Ruiz Bikandi, U. (2009): *Bigarren hizkuntzaren didaktika Haur eta Lehen Hezkuntzan*. Bilbo: EHUEN

Ruiz Bikandi, U. (datarik gabe). *Hizkuntzen tratamendu bateraturako hizkuntza proiektua*. In Nafarroako Gobernu (2014). <http://centros.educacion.navarra.es/eibz/baliabideak/eleaniztasuna/index2.htm> EHIK (2009).

Ikastolen hizkuntz proiektua. Zamudio: EHIK

<http://proyectolinguistico.webnode.es/>
http://www.xtec.cat/lic/intro/documenta/guia_elaboracio_PLC.pdf
Ikasgaiko apunteak

Landa-lana/gogoeta: Irakaslearekin berbatu.

Hizkuntzen trataera bateratua

- Zer da?
- Zeri erantzuteko da?
- Zer oinarriren gainean eraikia da?
- Zer puntu zaindu behar dira?
- Ekarpenak: hizkuntzalaritzatik, psikolinguistikatik, soziolinguistikatik.

Azter-materiala:

Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila (2010). *Haur hezkuntzarako, lehen eta bigarren hezkuntzarako eta batxilergorako dekretu kurrikularrak Euskal Autonomia Erkidegoan*. Vitoria-Gasteiz: EJAZN

Eusko Jaurlaritza (2014). <http://nagusia.berritzeguneak.net/hizkuntzak/>

Nafarroako Gobernua. In: <http://www.educacion.navarra.es/portal/Ikasketen+Gida/Atzerriko+hizkuntzak/Pr>

Guasch, O. (koord.) (2010). *El tractament integrat de les llengües*. Barcelona: Graó

Pascual Granell, Vicent (2006). *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià*. València: Generalitat Valenciana –Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

EHIK (2009). *Ikastolen hizkuntz proiektua*. Zamudio: EHIK

<http://centros.educacion.navarra.es/eibz/baliabideak/eleaniztasuna/index2.htm>

<http://proyectolinguistico.webnode.es/> (informazio eta esteka ugari hainbat gaiz)

Ikasgaiko apunteak

Landa-lana/gogoeta: Irakaslearekin berbatu.

CLIL/HEBI/AICLE

- Zer da?
- Zer ezaugarri ditu?
- Zergatik orain indartzen?
- Zer oinarriren gainean eraikitzen da ikuspegi hori?
- Zer alderdi hartu behar dira aintzat eta gogoan?
- Non izan daitezke arazoak?

Azter-materiala:

www.clilcompendium.com/brief.htm

http://ec.europa.eu/languages/documents/studies/clil-at-school-in-europe_en.pdf (Eurydice-CLIL)

<http://www.isabelperez.com/clil.htm#arti> (esteka anitz)

<http://clil-cd.ecml.at/Portals/24/flashfiles/index3.html>

Eusko Jaurlaritza: <http://nagusia.berritzeguneak.net/hizkuntzak/htb-3.php>

Andaluziako Juntaren materiala: <http://www.juntadeandalucia.es/educacion/nav/contenido.jsp?pag=/Conteni>

Coyle, Do eta beste (2010). Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press

Ikastetxearen hizkuntza proiektua eta HEBI, batean: <http://proyectolinguistico.webnode.es/cil/clil-aicle/>

Ikasgaiko apunteak

Landa-lana/gogoeta: Irakaslearekin berbatu.

8

9

10

11

Erreferentziak

- Alario Trigueros, M. del C., Alonso Ramirez, M. de la C., Gomez Romero, M. B. eta Robledo Ortega, M. A. (2004). *Portfolio europeo de las lenguas, 3-7 años : Mi primer portfolio = My first portfolio = Mon premier portfolio. Guía didáctica* (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. España, Arg.). Secretaría General de Información y formación profesional.
- Bikandi, U. R. eta Miret, I. (1997). El proyecto lingüístico de centro. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 13, 5–8. or.
- Canale, M. (1983). From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. In *Language and Communication* (Libk. 1, 1–47. or.). Longman.
- Canale, M. eta Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied linguistics*, 1(1).
- Celce-Murcia, M., Dornyei, Z. eta Thurrell, S. (1995). Communicative Competence: A Pedagogically Motivated Model with Content Specifications. *Issues in Applied Linguistics*, 6(2).
- Cummins, J. (2000). *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Multilingual Matters.
- Cummins, J. (2005). La hipótesis de la interdependencia 25 años después: la investigación actual y sus implicaciones para la educación bilingüe. *Multilingüismo y multiculturalismo en la escuela, 2005, ISBN 84-96108-20-1, págs. 113-132*, 113–132. or.
- Davis, R., Hirtzel, M. eta Brian, N. (2004). *Hizkuntzen portfolio europarra* (Europako Kontseilua, Arg.; Eusko Jaurlaritza, Itzul.; 1. arg). Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.
- De Bot, K. (1992). A Bilingual Production Model: Levelt's 'Speaking' Model Adapted. *Applied Linguistics*, 13(1), 1–24. or. <https://doi.org/c7n3k5>
- Delors, J. (1997). *La Educación Encierra Un Tesoro*.
- Diaz de Gereñu Lasaga, L., Manterola, I. eta García-Azkoaga, I. M. (Arg.). (2021). *Euskara oinarri eta eleaniztasuna helburu. Hizkuntzen garapena eta erabilera aztergai*. UPV/EHU. <https://doi.org/53082>
- Europako Kontseilua. (2005a). *Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo y al Consejo - El indicador europeo de competencia lingüística*.
- Europako Kontseilua. (2005b). *Hizkuntzen Ikaskuntza Irakaskuntza eta Ebaluaziorako Europako Erreferentzia Markoa* (Rosetta. Testu zerbitzuak eta HABE testu zerbitzuak, Itzul.). HABE.
- Europako Kontseilua. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Council of Europe Publishing.
- Europako Kontseilua. (2022). *Hizkuntzen Europako Erreferentzia Marko Bateratua: ikaskun-*

- tza, irakaskuntza, ebaluazioa - Liburu osagarria. HABE. <https://doi.org/10.54512/EEMBLO-2022>
- Europako Parlamentua. (2023). *La política lingüística / Fichas temáticas sobre la Unión Europea / Parlamento Europeo*. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/142/la-politica-linguistica>.
- Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioa. (2009). *Ikastolen Hizkuntz Proiektua*. Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioa.
- Eusko Jaurlaritza (Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila). (2016). *Oinarrizko Hezkuntza Curriculum (236/2015eko Dekretuaren II. eranskina osatzen duen curriculum orientatzailea)*. Eusko Jaurlaritza.
- Eusko Jaurlaritzaren legebiltzarra. (2015). Oinarrizko Hezkuntzako Curriculum (236/2015 Dekretuaren II. eranskina osatzen duen curriculum orientatzailea). In *Hezkuntza Saila*. http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.eus/contenidos/informacion/heziberri_2020/eu_2_proyec/adjuntos/O
- Hezkuntza Saila. (2023a). 75/2023 DEKRETUA, maiatzaren 30ekoa, Haur Hezkuntzaren curriculum zehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzekoa. *Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria*, 109, 1–41. or.
- Hezkuntza Saila. (2023b). 77/2023 DEKRETUA, maiatzaren 30ekoa, Oinarrizko Hezkuntzaren curriculum zehaztu eta Euskal Autonomia Erkidegoan ezartzekoa. *Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria*, 109, 1–374. or.
- Jaurlaritza, E., Berritzegune nagusia eta Saila, H. (2008). *Oinarrizko Gaitasunak EAEko Hezkuntza Sisteman*. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ierketa Saila.
- Larrañaga, J., Aliaga, R. eta Ruíz Pérez, T. (2005). Hezkuntza Eleaniztuna Programa. *Jakingarriak*, 57, 44–49. or.
- Levelt, W. J. (1993). *Speaking: From Intention to Articulation*. MIT Press.
- Maia, J. (2014). Hezkuntza elebiduna Euskal Herrian: 30 urteko ibilialdia. *Euskera: Euskaltzaindiaren lan eta agiriak*, 59(2), 579–628. or.
- Oihartzabal, L. (2000). *Hezkuntza ikerkuntzarako hiztegia*. Erein.
- Organisation for Economic Co-operation eta Development (OECD). (2005). *The Definition and Selection of Key Competencies: Executive Summary*. OECD Paris.
- Ruiz Bikandi, U. eta Igerabide, J. K. (2010). *Bigarren hizkuntzaren didaktika Haur eta Lehen Hezkuntzan* (I. Iñurrieta Labaien, Itzul.). Universidad del País Vasco.
- Segalowitz, N. (2010). *Cognitive Bases of Second Language Fluency*. Routledge.
- Unesco. (2005). *Hacia las sociedades del conocimiento*. Unesco.